

Nieuws van het Noordbrabants Museum

Bossche bodemvondsten

Van 1994 tot 1997 zijn er opgravingen verricht aan het Burgemeester Loeffplein. Daarbij zijn talloze objecten gevonden in een ophogingslaag met vijftiende-eeuws stadsvuil. Deze laag is destijds aangebracht om het vochtige terrein op te hogen. Juist door deze natte omstandigheden bleven het hout, leer en metaal beschermd tegen de tand des tijds. Een gedeelte van wat toen o.a. door detector-amateurs is verzameld werd in 2005 door de gemeente 's-Hertogenbosch (Afd. Bouwhistorie, Archeologie en Monumenten) en het Noordbrabants Museum verworven.

Een van de vele gevonden pelgrimsinsignes. Deze is van Sint Victor uit Xanten. (Uit: H. L. Janssen en A. A. J. Thelen, 'Tekens van leven. Opgravingen en vondsten in het Tolbrugkwartier in 's-Hertogenbosch', Utrecht 2008)

Bij gelegenheid van het verschijnen van het boek *Tekens van leven. Opgravingen en vondsten in het Tolbrugkwartier in 's-Hertogenbosch* (zie het bericht in het vorige nummer van Bossche Bladen), wordt in het Noordbrabants Museum een selectie getoond van de bodemvondsten. De objecten bieden een unieke blik in het veelzijdig dagelijks leven in de late middeleeuwen. De harbick is een mooi voorbeeld. Het is een hulpstuk voor lakenscheerders om ruw laken op te spannen. Weliswaar klein van stuk, maar een stille getuige van de Bossche lakensproductie. Naast gereedschappen worden ook nog pelgrimstekens en profane insignes, speelgoed, paardentuig, gespen en riemtongen, muntgewichten, lakenloden, sieraden en sier-spelden getoond. Deze kleine zaken werden in de late middeleeuwen volop gebruikt, maar ze raakten in onbruik en belandden op de vuilnishoop.

Nieuws van het Stadsarchief

Aanwinsten

- Archief Watersportvereniging De Viking, 1929-2006, 2 m.
- Archief Zeeverkennergroep Sint-Joris, 1947-2003, 0,4 m (nog niet raadpleegbaar wegens materiële verzorging).
- Fotoarchief Felix Janssens, 1959-1999, ca. 25 m (niet raadpleegbaar i.v.m. bewerking).
- Archief Musica Ducis, 1990-2003, 2 m (niet raadpleegbaar i.v.m. bewerking).
- Collectie M. Janssens betreffende de ondermeer buurtwerk Gestelse buurt, ca. 1970-2000, 0,5 m.
- Stukken betreffende de Tweede Wereldoorlog door diverse personen ter beschikking gesteld bij het samenstellen van het onlangs verschenen boek *Wegens bijzondere omstandig-*

heden... (nog niet raadpleegbaar i.v.m. bewerking).

- Aanvulling op het archief van de familie Van der Does de Willebois, 1942-2004, 0,7 m (nog niet raadpleegbaar i.v.m. bewerking).
- Documentatie betreffende 's-Hertogenbosch (o.a. knipsels en 'vraagbaak') geschonken door de heer Blankert, 20e eeuw, 0,5 m (nog niet raadpleegbaar i.v.m. bewerking).
- Door de heer Berendsen ter digitalisering beschikbaar gesteld: een fotoalbum en ander beeldmateriaal van o.a. de Vughterstraat.
- Van Grasso Machinefabriek: 24 interieurfoto's van diverse bedrijven, ca. 1970.
- Van het BHIC : o.a. 18 foto's van de opening van de Jeroen Bosch tentoonstelling alhier.
- Van het Gemeentearchief van Bergen op Zoom: acht portretten vervaardigd door de Bossche fotograaf André Schreurs v/h firma P. Stutz en tien foto's van het koninklijk bezoek van 1962.
- Van mevr. H. Rekkers-Walschots een fotoalbum gemaakt door C. v. d. Maath van het afscheid (?) van Pastoor Ras van de Leonarduskerk.
- Van de heer H. Smits: fotoalbum van de bouw van het politiebureau aan de Vogelstraat.
- Van heer Werkhoven: door de 's-Hertogenbossche Filatelistenvereniging en TNT Post in april 2008 uitgebrachte set van 10 speciale postzegels betreffende Den Bosch.

Studiezaal op zaterdag

Met ingang van 1 juli 2008 zal het Stadsarchief 's-Hertogenbosch de openingstijden van de studiezaal op zaterdag aanpassen. De gemeenteraad van 's-Hertogenbosch heeft in november 2007 in het kader van

de algemene bezuinigingen de volgende maatregel goedgekeurd: de studiezaal is in plaats van iedere zaterdag nog maar één zaterdag per maand geopend. De studiezaal is dan wel de hele dag (van 9.30 tot 17.00 uur) en ook in de maanden juli en augustus geopend. Dit betekent dat vaste bezoekers hun archiefbezoek op een zaterdag in hun agenda moeten inplannen.

Om bezoekers van dienst te zijn die zowel bij het Stadsarchief als bij het BHIC onderzoek willen doen en om de kans op een mogelijke verwarring zo klein mogelijk te maken is ervoor gekozen om op

dezelfde zaterdag open te zijn, namelijk de eerste zaterdag van de maand. In geval van een feestdag wordt deze openstelling één week opgeschoven.

Vanaf juli in 2008 zal de studiezaal op de volgende zaterdagen geopend zijn: 5 juli, 2 augustus, 6 september, 4 oktober, 1 november en 6 december.

Voor meer vragen kan contact worden opgenomen met ondergetekende.

R.H.A. van de Laar

Hoofd van het bureau Externe Dienstverlening Stadsarchief 's-Hertogenbosch

Nieuws van de BAM

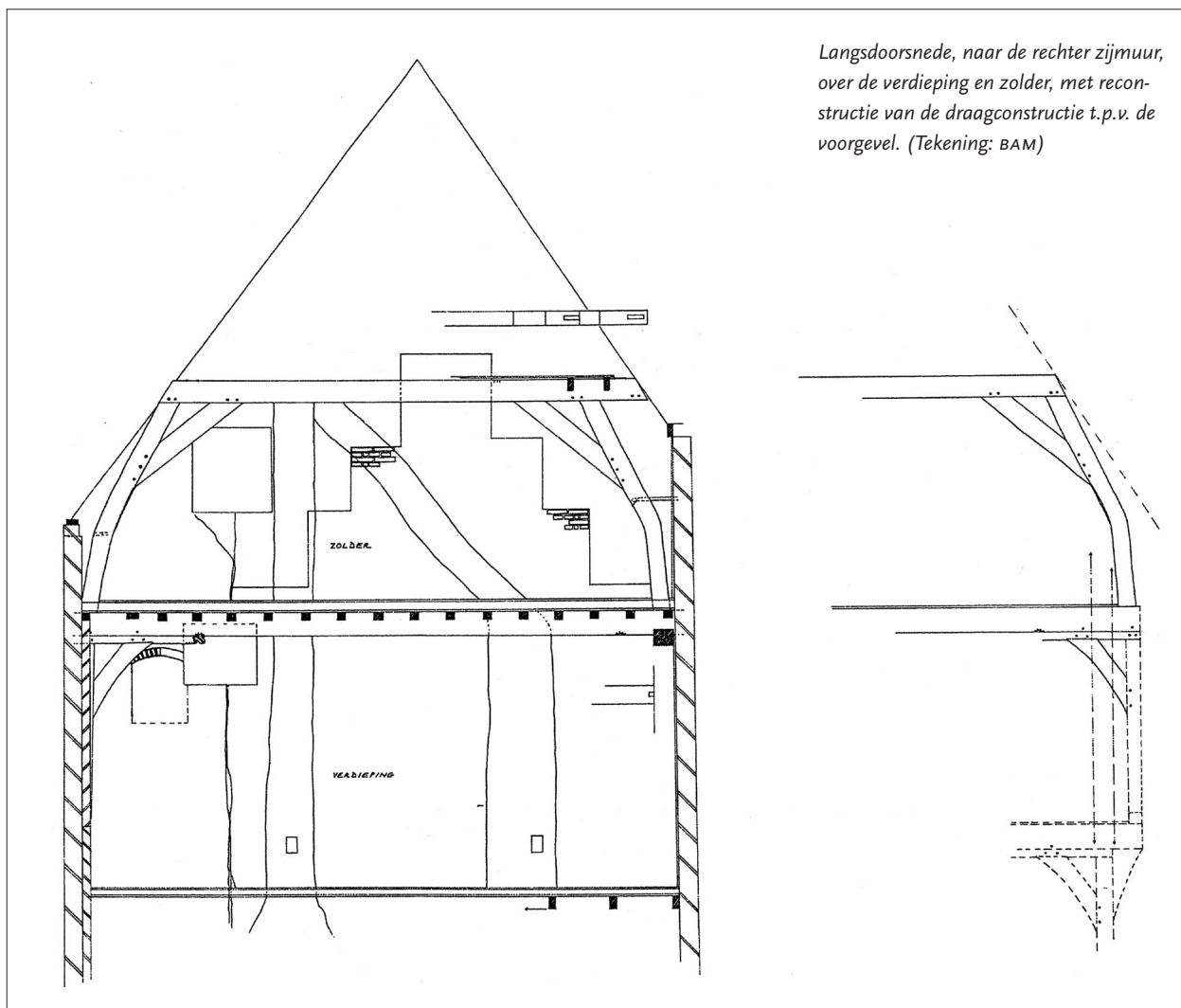
Bouwsporen achter gevel Gasthuisstraat 6

Het kleine perceel Gasthuisstraat 6 (ca. 5 x 7,5 m) ligt aan de westzijde van de Gasthuisstraat. De Gasthuisstraat, een zijstraat van de Hinthamerstraat, ligt buiten de

Links: Draagconstructie op de verdieping: korbeelstel (t.p.v. de achtergevel) met muurstijl, peerkraalsleutelstuk en korbeel. (Foto: BAM)

Rechts: Draagconstructie op de zolder: juk (de zijde t.p.v. de achtergevel) met jukbeen (of kromstijl), korbeel en dekbalk. (Foto: BAM)

Langsdoorsnede, naar de rechter zijmuur, over de verdieping en zolder, met reconstructie van de draagconstructie t.p.v. de voorgevel. (Tekening: BAM)

eerste stadsmuur, even voorbij de voormalige Leuvensepoort.

Het pand Gasthuisstraat 6 heeft een begane grond, een verdieping en een zolder met vliering. De nok van het dak loopt evenwijdig aan de straat.

In dit pand is eind 2007 bouwhistorisch onderzoek gedaan. Hier zijn, achter de 19e-eeuwse voorgevel, een aantal interessante bouwsporen aangetroffen.

Op circa 1,80 meter uit de achtergevel loopt een centimeters brede naad door de rechter zijmuur.

De baksteen links van de naad is gemetseld met een kleiner formaat dan het, vermoedelijk 15e-eeuwse,

metselwerk rechts van de naad. Bij de bouw van dit pand in 1512 (nauwkeurige datering op basis van jaarringenonderzoek) is gebruik gemaakt van de oude zijmuur van het voormalige buurpand Gasthuisstraat 8. Het huidige rechter buurpand is een, in 1980, grotendeels vernieuwd pand.

Op de zolder zijn de contouren zichtbaar van een trapgevel van het voormalige buurpand. De top van deze trapgevel bevindt zich boven het niveau van de vloeringvloer. Op de treden is de muur van Gasthuisstraat 6 verder opgemetseld. De balklaag, die op de begane

grond te zien is, is rond het midden van de 19e eeuw op een lager niveau aangebracht dan de voormalige balklaag. Mogelijk is deze balklaag vervangen na een brand op de begane grond. Overal op het metselwerk, tot aan de hoogte van de voormalige verdiepingsvloer, bevinden zich roetsporen die duiden op een brand.

Van de 16e-eeuwse eiken draagconstructie is op de verdieping en de zolder het grootste deel nog wel aanwezig.

Op de verdieping (ter plaatse van de achtergevel) is onder de moerbalk het complete korbeelstel (zie afbeelding) met muurstijl, peerkraal-

sleutelstuk en korbeel bewaard gebleven.

In de achtergevel, links van het korbeelstel, is een dichtgezet venster met eiken kozijn te zien, waarvan een deel schuil gaat achter bepleistering. De schuine lijn in de bepleistering en de raveling in de balklaag wijzen op een voormalige trap uit het midden van de 19e eeuw. Deze is aangebracht nadat het venster is dichtgemetseld. Ter plaatse van de huidige voorgevel is géén korbeelstel meer aanwezig, de moerbalk wordt hier ondersteund door een forse balk. Aan de onderkant van de moerbalk, net achter die forse balk, is een deel van het pengat van het

korbeel nog te zien. De aftekening van een zonnetje op de zijkant van de moerbalk geeft aan waar het peerkraalsleutelstuk heeft gezeten. Op de zolder zien we dat van de 16e-eeuwse kapconstructie het juk (*zie afbeelding*) met twee kromme jukbenen (of kromstijlen), de korbeels en de dekbalk nog aanwezig zijn. Aan de zijde van de voorgevel steekt de dekbalk 56 cm over. Het jukbeen en het korbeel zijn naar binnen verplaatst.

Met behulp van de pengaten aan de onderkant en de toognagelgaten aan de zijkant van de dekbalk, valt de voormalige situatie nog te reconstrueren (*zie tekening*).

In combinatie met de bouwsporen

op de verdieping wijst dit alles op een historische situatie waarbij het pand vermoedelijk een houten gevel met uitkraging heeft gehad. Behalve de 20e-eeuwse kap, de 19e-eeuwse voorgevel en verdiepingsbalklaag, stamt de huidige bouwmasa van Gasthuisstraat 6 dus nog grotendeels uit het begin van de 16e eeuw.

Bij de huidige verbouwing (2007/2008) blijft de eikenhouten draagconstructie gehandhaafd. Links achterin het pand wordt in de balklagen een nieuwe raveling gemaakt ten behoeve van een nieuw trappenhuis.

I. Dekker

Colofon

Bossche Bladen is een driemaandelijkse uitgave van het Stadsarchief 's-Hertogenbosch, Afdeling Bouwhistorie, Archeologie en Monumenten (BAM) van de Gemeente 's-Hertogenbosch, de Cultuurhistorische vereniging 'De Boschboom' en het Noordbrabants Museum.

Redactie

Jan Buiks (eindredacteur)
Ed Hoffman
Paul Huys Janssen
Hans Janssen
René Kok
Aart Vos (hoofdredacteur)
Greet Welten

Vaste medewerkers

Marcel van der Heijden
Jac.J. Luyckx
Gerlaine Piters-Jansen
Jos Swanenberg

Redactieraad

Rudie van Eekert
Rolf Hage
Hans Meester
Charles de Mooij

Redactieadres en informatie

Stadsarchief 's-Hertogenbosch
Postbus 12345
5200 GZ 's-Hertogenbosch
telefoon: (073) 615 52 95

Abonnementen

€ 18,- per jaar
Alle correspondentie over abonnementen:
Drukkerij Biblo van Gerwen 's-Hertogenbosch
Grote Beer 10
5215 MP 's-Hertogenbosch
telefoon: (073) 594 47 44
Beeëindiging van het abonnement:
Schriftelijk, 1 maand voor het nieuwe kalenderjaar

Losse nummers

Via de boekhandel of Stadsarchief:
€ 5,- (excl. portokosten)

Advertenties

Stadsarchief 's-Hertogenbosch
Jac. Biemans, telefoon: (073) 615 52 95

Vormgeving en opmaak

Nika Grafische Vormgeving, Vught

Druk

Drukkerij Biblo van Gerwen 's-Hertogenbosch

Copyright

Stadsarchief 's-Hertogenbosch, juni 2008

Publicatie of overname van artikelen (geheel of gedeeltelijk) is slechts toegestaan met schriftelijke toestemming van de redactie.

ISSN 1389-9074

Foto omslag voorzijde

Detail van het schilderij 'De Markt in 's-Hertogenbosch' (1839) van Jan Hendrik van Grootvelt. Het hele schilderij is afgebeeld bij het artikel van H. v.d. Bruggen in deze aflevering.

Foto omslag achterzijde

Veldwachter Jacobs diende Empel van 1921-1939. (Foto: Stadsarchief, collectie Croonen)

Noordbrabants
Museum 's-Hertogenbosch

